

Anneli Kiljunen sd ym.

Lakialoite laiksi toimeentulotuesta annetun lain 7 b §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Opintolainan hakeminen on ensisijaista suhteessa toimeentulotukeen. Mikäli henkilö on toimeentulotukiasiakas ja opiskelija, edellytetään opintolainan hakemista yleensä kaikilta opintotukea saavilta. Myös aikuiskoulutustuella opiskevalta edellytetään tässä tapauksessa opintolainan hakemista. Asiasta on myös korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuja, esimerkiksi KHO:2005:20, jonka mukaan "valtion takaaman lainan muodossa suoritettava tuki on sosiaaliturvaetuutena ensisijainen toimeentulotukeen nähden". Tietyissä poikkeustapauksissa ei opintolainan nostovelvoitetta kuitenkaan ole, esimerkiksi jos kyseessä on jälkihuollossa oleva nuori tai alle 18-vuotias henkilö.

Opintolainan lyhennys alkaa yleensä 1,5—2 vuoden jälkeen opintotuen maksamisen päättymisestä. Jos henkilölle tulee taloudellisia vaikeuksia selviytyä opintolainan maksusta, hän luonnollisesti neuvottelee lainan järjestelyistä ensisijaisesti pankin kanssa. Jos hän tästäkin huolimatta joutuu turvautumaan toimeentulotukeen, ei Kela taikka kunta huomioi opintolainan lyhennyistä toimeentulotuksessa, vaan ne edellyttävät, että opintolainaa jätetään maksamatta ja se menee perintään, minkä jälkeen tämä huomioidaan myös toimeentulotuksessa. Näin henkilö ohjataan entistä vaikeampaan tilanteeseen.

Jos opintolainaa peritään tuenhakijan palkasta tai muusta tulosta ulosottoitse (ns. pakkoperintä), Kela ottaa tämän huomioon perustoimeentulotuksessa. Vastaavasti jos tuenhakija on tehnyt ulosottoviranomaisen kanssa sopimuksen opintolainan vapaaehtoisista lyhennyksistä, niitä ei oteta huomioon perustoimeentulotuksessa. Ulosotosta tulee maksuhäiriömerkintä.

Tilanne on epäoikeudenmukainen ja johtaa entistä vaikeampaan tilanteeseen. Ihmistä ohjataan luottotietojen menettämiseen eikä hyvään taloudenpitoon. Tilanne on myös ristiriitainen, sillä opiskelijana ollessa toimeentulotuen edellytyksenä on lainan otto, mutta myöhemmin tätä lainaa ei hyväksytä toimeentulotukilaskelmassa.

Jokaisella tulisi olla mahdollisuus selvitä talousvaikeuksista sopimalla, jotta maksuhäiriömerkintää ei syntyisi. Nykyinen toimeentulotukijärjestelmä opintolainan osalta on epäoikeudenmukainen etenkin pienituloisille ja niille, jotta kohtaavat yllättävän taloudellista tilannetta heikentävän

Lakialoite LA 15/2021 vp

vaiheen elämässä. Toimeentulotuen tulisi olla looginen ja oikeudenmukainen, sekä sen tulisi auttaa ihmistä erilaisissa vaikeissa elämäntilanteissa.

Perustoimeentulotuessa huomioitavat menot on määritelty laissa toimeentulotuesta 7 b §:ssä. Opintolainan takaisinmaksuerät eivät nykyisen lainsäädännön mukaan kuulu huomioitaviin menoihin. Asiaan on saatava muutos. Meidän tulisi selvittää talousvaikeuksistamme sopimalla. Jos opiskelija on aikanaan velvoitettu ottamaan opintolainaa, kyseessä tulisi olla muuksi perusmenoksi katsottava meno. Velvoituksen ei tulisi johtaa elämäntilanteen vuoksi maksuhäiriömerkinnän syntymiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

toimeentulotuesta annetun lain 7 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) 7 b §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 815/2015, uusi 8 kohta seuraavasti:

7 b §

Muut perusmenot

Perusosalla katettavien menojen lisäksi muina perusmenoina otetaan tarpeellisen suuruisina huomioon:

8) opintolainan takaisinmaksu.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Lakialoite LA 15/2021 vp

Helsingissä 19.4.2021

Anneli Kiljunen sd
Jari Myllykoski vas
Merja Kyllönen vas
Maria Guzenina sd
Veronika Honkasalo vas
Riikka Slunga-Poutsalo ps
Kim Berg sd
Raimo Piirainen sd